

ภาคผนวก ข

- หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- แผนการจัดการเรียนรู้

เอกสารประกอบหลักสูตร

หลักสูตรท้องถิ่น

เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ธีระพงษ์ ดำรงค์ไชย

ผู้วิจัย

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแผนนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กำหนดหลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและยังเป็นการสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รวมถึงพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 27 วรรค 2 กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ จัดทำสารของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนตระหนัก ขอบรับ อนุรักษ์ในสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีของท้องถิ่น

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข อยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไปนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
3. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้นำและบุคคลสำคัญของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
6. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
7. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการทำนุบำรุง

ขอบข่ายรายละเอียดของสาระการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
2. ประวัติความเป็นมาของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
3. เศรษฐกิจท้องถิ่นของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
4. สภาพสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
5. ผู้นำและบุคคลสำคัญของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
6. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
7. แนวทางในการทำนุบำรุง

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บรรลุจุดมุ่งหมาย จึงกำหนดแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับความสามารถ ความเข้าใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน ให้ผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาความสามารถของตนเองเต็มศักยภาพของตนเอง
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการคิด กระบวนการทำงาน และกระบวนการทำงานกลุ่ม
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อัตราเวลาเรียน

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดอัตราเวลาเรียน 20 ชั่วโมง โดยกำหนดเวลาเรียนดังนี้

1. สภาพทั่วไปของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	2	ชั่วโมง
2. ประวัติความเป็นมาของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	3	ชั่วโมง
3. เศรษฐกิจท้องถิ่นของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	3	ชั่วโมง
4. สภาพสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	4	ชั่วโมง
5. ผู้นำและบุคคลสำคัญของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	3	ชั่วโมง

6. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	3	ชั่วโมง
7. แนวทางการทำนุบำรุง	2	ชั่วโมง

สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บรรลุจุดมุ่งหมาย จึงได้กำหนดแนวทางการจัดสื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้

1. จัดสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
2. จัดสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย เช่น สื่อบุคคล ของจริง สื่อสิ่งพิมพ์ ห้องสมุด เป็นต้น
3. จัดสื่อการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน ได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

การวัดและประเมินผล

เพื่อที่จะทราบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด จำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยแบ่งการวัดผลออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจ วัดผลและประเมินผลโดย
 - 1.1 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.2 ตรวจผลงาน/ชิ้นงาน
 - 1.3 สังเกตแสดงความคิดเห็น และการอภิปราย
2. ทักษะ/ คุณลักษณะการปฏิบัติงาน วัดผลและประเมินผลโดย
 - 2.1 สังเกตกระบวนการทำงานทั้งรายบุคคลและกระบวนการกลุ่ม
 - 2.2 สังเกตพฤติกรรมการเรียนของเรียน เช่น ความสนใจ ความรับผิดชอบ

ความร่วมมือในการเรียน

3. เจตคติต่ออำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี วัดผลและประเมินผลโดย
 - 3.1 ทดสอบเจตคติต่ออำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

บทนำ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สภาพทั่วไปของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ความนำ

ที่ตั้ง ขนาด อาณาเขต

ภูมิอากาศ

การแบ่งเขตการปกครอง

ประชากร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติความเป็นมาของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ความนำ

ตำนานและนิทานของบ้านเรา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เศรษฐกิจท้องถิ่นของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ความนำ

สภาพทางเศรษฐกิจ

ทรัพยากรธรรมชาติ

อาชีพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สภาพสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ความนำ

ความหมายของสังคมและวัฒนธรรม

ลักษณะโครงสร้างทางสังคม

ประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ผู้นำและบุคคลสำคัญของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ความนำ

ความหมายของผู้นำ - บุคคลสำคัญ

ผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบัน

บุคคลสำคัญของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ความนำ

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 แนวทางในการทำนุบำรุง

ความนำ

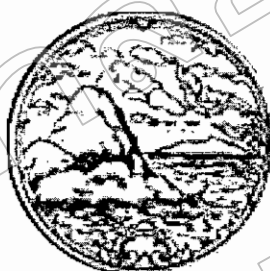
ปัญหาที่สำคัญของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

แนวทางแก้ไขปัญหาและการทำนุบำรุง

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บทนำ

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีเป็นจุดศูนย์กลางของจังหวัด และสัญลักษณ์ของจังหวัดชลบุรี ปรากฏในตราประจำจังหวัดและคำขวัญของจังหวัดชลบุรี ซึ่งบ่งบอกให้ทราบถึงภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรีได้เป็นอย่างดี ซึ่งจังหวัดชลบุรี เรียกกันสั้น ๆ ว่า “เมืองชล” ทั้งนี้ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลตะวันออกที่มีชื่อเสียงมาช้านาน และเป็นที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรมโรงงานที่สำคัญ และอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีอันเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการที่สำคัญและสถานศึกษาอยู่หลายแห่ง

ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดชลบุรี

ความหมาย

เป็นรูปภูเขาอยู่ริมทะเล ภูเขานั้นหมายถึงเขาสามมุข ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์ ชาวชลบุรีตลอดจนประชาชนทั่วไป ที่เคยผ่านไปมาแถบนั้นเชื่อถือว่าศาลเจ้าแม่เขาสามมุขสามารถให้ความคุ้มครองชาวเมืองชลบุรีและผู้ที่เคารพบูชา กราบไหว้ให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะการออกไปประกอบอาชีพจับปลาในท้องทะเล เขาสามมุขจึงเป็นปูชนียสถานที่สำคัญ เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดชลบุรี

คำขวัญประจำจังหวัดชลบุรี

ทะเลงาม (LAND OF A BEAUTIFUL SEA)

ข้าวหลามอร่อย (DELICIOUS KHAOLUM)

อ้อยหวาน (SWEET SUGAR GANE)

จักสานดี (GOOD BASKETRY)

ประเพณีวิ่งควาย (THE BUFFALO RACING FESTIVAL)

ความหมาย

ทะเลงาม หมายถึง จังหวัดชลบุรีมีสิ่งที่มีค่าแสดงถึงเอกลักษณ์อันโดดเด่น คือ ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยทะเลที่สวยงามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ลือชื่อ เช่น ชายหาดบางแสน หาดพัทยา หาดเตยงาม เป็นต้น

ข้าวหลามอร่อย หมายถึง จังหวัดชลบุรีมีขนมหวาน คือ ข้าวหลามที่อร่อยไม่เหมือนที่ใด

อ้อยหวาน หมายถึง จังหวัดชลบุรีมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถปลูกอ้อยและมีรสหวานอร่อย ซึ่งถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ นำรายได้มาสู่ประชาชน

จักสานดี หมายถึง จังหวัดชลบุรีมีงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ขึ้นชื่ออยู่ที่อำเภอพนัสนิคม

ประเพณีวิ่งควาย หมายถึง จังหวัดชลบุรีมีประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นและมีแห่งเดียวในโลก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

สภาพทั่วไปของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

1.1 ความนำ

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีนั้นมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ที่เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของประชากร ดังนั้นการใช้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประชากรในท้องถิ่นควรได้เรียนรู้และมีความเข้าใจตลอดจนมีแนวทางการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งโดยตรงและทางอ้อม

1.2 ที่ตั้ง ขนาด อาณาเขต

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดชายทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 65 กิโลเมตร ตามระยะทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสายบางนา-ตราด) มีเนื้อที่ประมาณ 238.87 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ตำบล 18 แห่ง เทศบาล 6 แห่ง หมู่บ้าน 107 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 10 แห่ง โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอฟานทอง และอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอศรีราชา

ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอพนัสนิคมและอำเภอบ้านบึง

ทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

เขาสามมุข ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลเจ้า
อันศักดิ์สิทธิ์และเป็นสัญลักษณ์ของ
จังหวัดชลบุรี

ที่ว่าการอำเภอเมืองชลบุรี
หลังใหม่

ที่ว่าการอำเภอเมืองชลบุรี ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

อำเภอเมืองชลบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 ตำบล

1. บางปลาสร้อย (Bang Pla Soi)	10. นนongไม้แดง (Nong Mai Daeng)
2. มะขามหย้ง (Makham Yong)	11. บางทราย (Bang Sai)
3. บ้านโคก (Ban Khot)	12. คลองตำรุ (Khlong Tamru)
4. แสนสุข (Saen Suk)	13. เหมือง (Mueang)
5. บ้านสวน (Ban Suan)	14. บ้านปึก (Ban Puek)
6. นนongรี (Nong Ri)	15. ห้วยกะปิ (Huai Kapi)
7. นาป่า (Na Pa)	16. เสม็ด (Samet)
8. นนongข้างคอก (Nong Khang Khok)	17. อ่างศิลา (Ang Sila)
9. ดอนหัวฬ่อ (Don Hua Lo)	18. สำนักบก (Samnak Bok)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 16 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางปลาสร้อยทั้งตำบล ตำบลมะขามหย่งทั้งตำบล และตำบลบ้านโจดทั้งตำบล

เทศบาลเมืองแสนสุข ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแสนสุขทั้งตำบล บางส่วนของตำบลเหมือง และบางส่วนของตำบลห้วยกะปิ

เทศบาลเมืองบ้านสวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านสวนทั้งตำบล บางส่วนของตำบลหนองรี และบางส่วนของตำบลหนองข้างคอก

เทศบาลตำบลนาป่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาป่าทั้งตำบล

เทศบาลตำบลคอนหัวพ่อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคอนหัวพ่อทั้งตำบล

เทศบาลตำบลหนองไม้แดง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองไม้แดงทั้งตำบล

เทศบาลตำบลบางทราย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางทรายทั้งตำบล

เทศบาลตำบลคลองคำหารุ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลคลองคำหารุ

เทศบาลตำบลห้วยกะปิ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลห้วยกะปิ

เทศบาลตำบลเสม็ด ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเสม็ด

เทศบาลตำบลอ่างศิลา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านปึกทั้งตำบล บางส่วนของตำบลห้วยกะปิ บางส่วนของตำบลเสม็ด และตำบลอ่างศิลาทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองรี (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองข้างคอก (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน)

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองคำหารุ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองคำหารุ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเฉพาะตำบลคลองคำหารุ)

องค์การบริหารส่วนตำบลเหมือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเหมือง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองแสนสุข)

องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักบก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสำนักบกทั้งตำบล

การเดินทางจากอำเภอเมือง ไปยังอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี

อำเภอเมือง - กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอบ้านบึง 14 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอพนัสนิคม 22 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอบางพลี 24 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอศรีราชา 24 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอเกาะสีชัง 35 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอบางละมุง และเมืองพัทยา 45 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอหนองใหญ่ 51 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอนันทบุรี 56 กิโลเมตร

จากอำเภอเมืองถึงอำเภอสัตหีบ 86 กิโลเมตร

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีมีภูเขาทอดอยู่เกือบกลางของจังหวัด เป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขา และที่ราบชายฝั่งทะเล ตอนเหนือเป็นที่ราบเหมาะแก่การกสิกรรม ทิศตะวันออกและทิศใต้เดิมเป็นป่าเขาพื้นที่ลุ่มดอน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนสภาพจากป่าไม้เป็นที่โล่งเตียนใช้เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว สับปะรด ขางพารา และมะม่วงหิมพานต์ มีชายฝั่งทะเลและหาดสวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจหลายแห่ง เช่น ชายหาดบางแสน เป็นต้น ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย

ภูมิประเทศเป็นที่ราบแคบ ๆ ชายทะเล มีฝั่งทะเลทิศเหนือจรดทิศใต้ยาว 35 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบเนินเขา พื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกทั้งการทำนาและทำสวน

1.4 ภูมิอากาศ

แบบมรสุม มี 3 ฤดู ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ กลางเดือนพฤษภาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ กลางเดือนตุลาคม

1.5 การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบล 18 แห่ง หมู่บ้าน 107 แห่ง เทศบาล 6 แห่ง อบต. 10 แห่ง
มีเนื้อที่ประมาณ 238.87 ตารางกิโลเมตร

1.6 ประชากร

อำเภอเมืองชลบุรีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น รวม 193,736 คน โดยแยกเป็นจำนวน
ประชากรชาย รวม 93,910 คน จำนวนประชากรหญิง รวม 99,826 คน ความหนาแน่น
ของประชากร 800 คนต่อตารางกิโลเมตร (ข้อมูลเดือนมีนาคม 2550) และมีแนวโน้มของการเพิ่ม
อัตราประชากรที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2551 มีจำนวนประชากรถึง 281,706 คน
(ข้อมูลวันที่ 11 มกราคม 2551)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ประวัติความเป็นมาของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

2.1 ความนำ

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เคยเป็นเมืองมาแต่โบราณ ประมาณยุคต้นของกรุงสุโขทัย หรือสมัยที่ขอมยังมีอำนาจครอบคลุมในบริเวณแหลมทองนี้อยู่ เมืองโบราณที่เวลานั้น ได้แก่ เมืองศรีพโล ในคำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในปัจจุบันเชื่อว่า ได้เป็นบ้านเป็นเมืองตลอดมา จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี นับว่าเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์อ้างอิงมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยสุโขทัย สมัยศรีอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 1 ชื่อ ชลบุรี เริ่มมีปรากฏในทำเนียบศักดินา เป็นเมืองชั้นจัตวานา 3,000 ไร่ ในสมัยของรัชกาลที่ 5 การคมนาคมสะดวกได้จัดการปกครองมาในรูปของมณฑล เช่น มณฑลเทศาภิบาล ชลบุรีก็อยู่ในมณฑลปราจีนบุรี สังกัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อการปกครองค่อย ๆ เจริญขึ้นไปตามยุคตามสมัยของผู้ปกครองในระยะหนึ่งก็มี "อำเภอ" ขึ้น เพื่อความสะดวกสบายไม่ลำบากที่จะต้องเดินทางไปฟ้องร้องกันในเมืองหลวง อำเภอเมืองชลบุรีนี้เดิมนามว่า อำเภอบางปลาสร้อย ได้เปลี่ยนมาเป็น "อำเภอเมืองชลบุรี" เมื่อ พ.ศ. 2481 นามนี้มีหลักฐานจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 55 หน้า 660 วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481

2.2 ตำนานและนิทานของบ้านเรา

ตำนานและนิทานพื้นบ้านจัดเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่ง ซึ่งถ้าจำแนกประเภทของนิทานแล้ว ตำนานจะจัดเป็นนิทานประเภทหนึ่ง แต่ในที่นี้จะแยกตำนานและนิทานออกเป็น ๒ หัวข้อ โดยศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูลจากหลาย ๆ ท้องที่ในจังหวัดชลบุรี ดังต่อไปนี้

ตำนาน คือเรื่องเล่าสืบต่อกันมาช้านาน มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ หรือวีรกรรมของบรรพบุรุษ หรือความเป็นมาของวัตถุ ตลอดจนสถานที่ของแต่ละท้องถิ่น ตำนานที่กล่าวถึงในจังหวัดชลบุรี ได้แก่

กำเนิดสถานตากอากาศบางแสน แหลมแท่น สามมุข

ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ชายหาดบางแสนยังไม่เป็นที่รู้จักของคนภายนอก แต่เขาสามมุขเป็นที่รู้จักกันดีมาตั้งแต่ช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เนื่องจากทะเลบริเวณเขาสามมุขเป็นทะเลที่ต่อเนื่องกับทะเลอ่างศิลา ซึ่งเป็นชายทะเลที่จอดพักเรือสินค้าต่างประเทศที่เข้ามาค้าขายกับราชอาณาจักรไทยในสมัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูหนาว (ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ) เพราะฤดูดังกล่าวทะเลแถบเกาะสีชังมีคลื่นลมแรงไม่สะดวกในการจอดพักเรือสินค้า เพื่อรอการขนถ่ายเข้าสู่ปากน้ำเจ้าพระยา เรือสินค้าจากต่างประเทศเหล่านั้นจึงมาจอดอยู่บริเวณทะเลแถบหัวเขาสามมุขไปจนถึง

อ่างศิลา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเคยเสด็จประภาส และประทับแรมที่อ่างศิลา หลายครั้ง ทุกครั้งที่เสด็จประพาสอ่างศิลาละทรงม้าจากอ่างศิลาไปประภาสตะกาด

(ที่เคยเป็นทะเลมาก่อน แต่หมดสภาพกลายเป็นที่ลุ่มดอนบนของป่าชายเลน) หลังเขาสามมุขด้วยแหลมแท่น อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเขาสามมุข ชื่อแหลมแท่น มีผู้เล่าว่าเป็นชื่อที่ได้มาจาก

เจ้าดารารัศมี พระราชชายาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาประทับรักษาพระองค์อยู่ที่ค่ายหลวงอ่างศิลา ในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้เสด็จมาประพาสที่นี่ และได้พระราชทานนามสถานที่แห่งนี้ว่า แหลมแท่น เนื่องจากเห็นว่าบริเวณหัวแหลม

และริมทะเลมีแท่งหินใหญ่ตั้งอยู่ที่ชายฝั่งทั้งสองด้าน ชาวแหลมแท่นมีอาชีพด้วยการทำประมงและทอดผ้า ผ้าที่ทอมีทั้งผ้าฝ้ายทอเป็นผ้านุ่งผ้าขาวม้าและผ้ายกดอกทอใช้เองในครัวเรือน ในสมัยหลัง ๆ มีการนำไปขายในเมืองชลบุรีและกรุงเทพฯ ฯ

ตำนาน "หนองมน"

หนองมน นั้น แต่เดิม เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่า ในสมัยโบราณ ได้เคยมีพระพุทธรูปหนึ่ง พุทธองค์ผ่านมาพักปักกลดยังหมู่บ้านหนองมน ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้น บังเอิญล้มป่วยเจ็บไข้กันเป็นจำนวนมาก บางคนสิ้นใจ ตายไป ไม่ว่าจะใช้หมอและหูกยามากมายสักเพียงใด ชาวบ้านจึงชักชวนกันไปขอให้พระพุทธรูปช่วยรักษาอาการเจ็บไข้ดังกล่าว พระพุทธรูปนั้นจึงปลุกเสกน้ำมันดีขึ้น เพื่อแจกจ่ายให้ดื่มกิน และอาบ หรือลูบไล่บริเวณ ที่เจ็บป่วยเป็นโรค หรือบาดแผล ครั้นเมื่อชาวบ้านได้แจกจ่ายแบ่งกันดื่ม กิน และ อาบ ก็ให้บังเกิดเป็นที่อัศจรรย์นัก เพราะ บรรดาโรคภัย ไข้เจ็บต่าง ๆ หายมลายสิ้น ไปอย่างไม่น่าเชื่อ ความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูปนั้นจึงเป็นที่รำลึก ชาวบ้านอำเภออื่น ๆ แท้แห่งกันมาเพื่อ ขอน้ำมันดีพิเศษกันแทบตลอดทั้งวันและคืน พระพุทธรูปท่านย่อมบังเกิดความลำบากในการทำน้ำมันดี และเสกเป่า จึงได้กล่าวแก่ชาว บ้านว่า " เอาละ ขอให้พวกโยมจงช่วยกันขุดดินตรงนี้ ให้เป็นหนองน้ำเข้าหนองหนึ่งเถิด " ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันขุดดินบริเวณใกล้ ๆ กับที่ท่านปักกลดอยู่นั้น ไม่นานนักหนองน้ำเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ก็ ปรากฏขึ้น พระพุทธรูป จึงได้ปลุกเสกภาวนา คาถาอาคมต่าง ๆ แล้วจุดเทียนจำนวนหนึ่ง หยดลงไปในน้ำเพื่อทำน้ำมันดี จนในที่สุดหนองน้ำนั้นก็ได้กลายเป็นหนองน้ำมันดีโดยสมบูรณ์ ชาวบ้านได้ใช้น้ำในหนองนั้นอาบ กิน เพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ความศักดิ์สิทธิ์และความวิเศษของพระพุทธรูปนี้ ได้แพร่กระจายไปทั่วในหลายบ้าน หลายตำบล ต่อมาพระพุทธรูปได้อำลา บรรดาชาวบ้านเพื่อเดินทางมุ่งหน้าต่อไป ชาวบ้านจึงพากันเรียก หนองน้ำแห่งนั้นว่า " หนองน้ำมันดี " ซึ่งกลายเป็น " หนองมน " มาจนถึงปัจจุบันนี้

ตำนานเขาสามมุขและหาดบางแสน

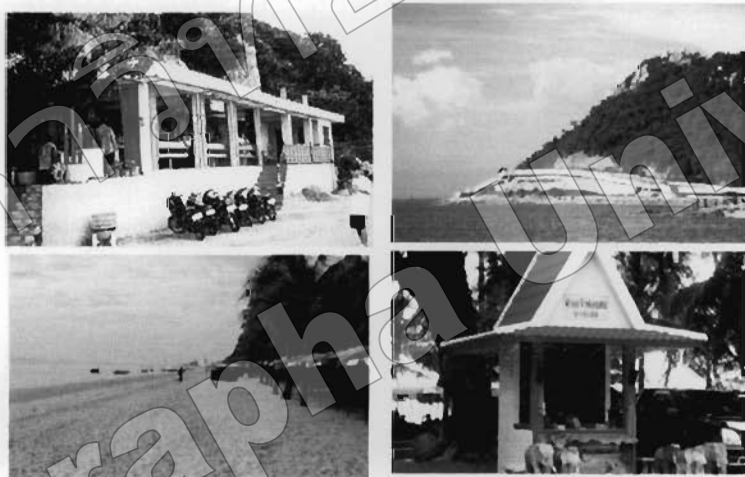
สมัยก่อนหาดบางแสนหรือหมู่บ้านอ่างศิลาเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านอันแสนสงบ ชาวบ้านผู้มีฐานะดีที่สุดซื้อที่ดินทำฟาร์มปศุสัตว์ในละแวกนี้ ทำฟาร์มมีบุตรชายอยู่หนึ่งคนชื่อแสนแสนเป็นหนุ่มรูปงาม ยามว่างแสนมักจะชอบนั่งเล่นที่ชายหาดเสมอ ทำฟาร์มต้องการให้แสนแต่งงานกับมะลิสาวบ้านเดียวกัน เพราะมีฐานะทัดเทียมกัน แต่แสนก็ขอผัดผ่อนเรื่อยมา ในจำนวนลูกบ้านที่อยู่ในปกครองของทำฟาร์ม มีหญิงชราคนหนึ่งปลูกกระท่อมเล็ก ๆ อยู่ริมทะเลชื่อป้าบาน พวกหนุ่ม ๆ รู้จักป้าบานดี เพราะแกมีหลานสาวซึ่งย้ายมาจากบางปลาสร้อย ชื่อสามมุขเป็นคนสวยมาก แต่สามมุขไม่ไยดีต่อชายหนุ่มทั้งหลาย

วันหนึ่งสามมุขมานั่งเล่นที่หน้าผา ขณะนั้นมีวายุพัดผ่านมาสาวสามมุขคว้าสาธป่านไว้ได้ และได้พบเจ้าของวายุคือแสน เมื่อแสนพบสาวสามมุขก็เกิดความรักขึ้น และสัญญาว่าจะแต่งงานกัน แสนถอดแหวนให้เพื่อเป็นพยานรัก ต่อมาทำฟาร์มรู้เรื่องจึงกีดกันลูกชายไม่ให้

มีโอกาสมานพบกับสาวสามมุขอีก และบังคับให้แต่งงานกับมะลิหญิงสาวที่ตนเลือกให้ ขณะที่ทำพิธีแต่งงานนั้น ได้มีหญิงสาวคนหนึ่งคือสามมุขเข้าไปรดน้ำในพิธีแต่งงาน สามมุขได้ถอดแหวนที่แสนให้ไว้วางลงไปที่มือแสน พอแสนเห็นแหวนก็รู้ว่าสามมุขมา แต่เมื่อเงยหน้ามาดูก็เห็นสามมุขหนีไปแล้ว แสนลุกขึ้นวิ่งจะไปตามสามมุขให้ได้ แต่วิ่งตามไปไม่ทัน เมื่อไปถึงหน้าผา สามมุขกระโดดหน้าผาลงไปเบื้องล่างแล้ว แสนเลยตัดสินใจกระโดดตามลงไปตายทั้งคู่

จากตำนานความรักนี้เอง ทำให้มีผู้ศรัทธามากกราบไหว้ และขอพรในเรื่องความรักกับเจ้าแม่เขาสามมุข จนเป็นที่รำลึกในหมู่หนุ่มสาวที่ต้องการสมหวังในความรัก นอกจากนั้นยังมีผู้ศรัทธาว่า “ว่าว” ซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้ แสน และ สามมุข ได้พบรักกัน มาเป็นเครื่องบูชา พร้อมทั้งเขียนข้อความเพื่อขอพร

ปัจจุบันสถานที่แห่งนี้คือเขาสามมุขและชายหาดบางแสน อันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้คนรู้จักเป็นอย่างดี

ศาลเจ้าแม่เขาสามมุข
เขาสามมุข หาดบางแสน
และศาลเจ้าพ่อแสน

ตำนานประเพณีวิ่งควาย

ประเพณีวิ่งควายของจังหวัดชลบุรีนอกจากจะมีแนวคิดในเรื่องการทำบุญในเทศกาลออกพรรษาแล้ว ยังมีตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่าประเพณีนี้เกิดจาก เปรต้ายใหญ่ ซึ่งเป็นวิญญาณชั่วร้ายที่ชอบหลอกหลอนผู้คนให้หวาดกลัวเพื่อจะได้ทำพิธีเซ่นไหว้ กล่าวกันว่า เปรต้ายใหญ่ หรือ เปรตเจ้าใหญ่ มีรูปร่างสูงเท่าต้นตาล สูงใหญ่กว่าเปรตทั่วไป คอยาว ผอมโซ ผมยาวหยอกหยอย ปากเท่ารูเข็ม มือโตเท่าใบลาน ชอบกินเลือดและหนองเป็นอาหาร ชอบอาละวาดแถวตำบลบางปลาสร้อย ตกค่ำมักใช้ฝ่ามือกวาดไปตามหลังคาบ้าน ช่มขวัญชาวบ้านร้านตลาดให้หวาดกลัว

กล่าวกันว่าเปรตเจ้าใหญ่ชอบดูควายวิ่งแข่งกัน
เวลาที่ชาวนานำวัวควายกลับบ้านในตอนเย็นมักจะมา
ชุมนุมกันอยู่ที่หนองน้ำชายทุ่งนอกหมู่บ้าน เพื่อให้ควาย
ได้ดื่มกินน้ำก่อนกลับเข้าคอกควายบางตัวก็กระโดดเข้า
ประลองเขากัน หรือบางครั้งเจ้าของควายก็ทำท่ายีควาย
แข่งกัน ซึ่งเป็นที่สออารมณ์ของเปรตเจ้าใหญ่เป็นอันมาก
ถ้าหากวันใดไม่ได้เห็นควายวิ่งแข่งกัน ตกคึกก็จะออก

รบกวนให้ผู้คนหวาดกลัว บางครั้งถึงกับใช้ฤทธิ์เดชบันดาลให้ไฟไหม้ตลาด

กล่าวกันว่าเจ้าเปรตตนนี้ได้ออกปากขอให้
ชาวบ้านจัดแข่งควายให้ดูเป็นงานประจำปี มิฉะนั้น
จะบันดาลให้เกิดเภทภัยร้ายแรงต่าง ๆ หากปีใดไม่ได้
จัดวิ่งควาย ปีนั้นก็จะเกิดไฟไหม้ตลาดเมืองชลบุรีเกิด
โรคระบาด วัวควายล้มตายเป็นจำนวนมากสาเหตุที่
เป็นเช่นนั้นเพราะเชื่อว่าวิญญาณบรรพบุรุษของไทย
ไม่พอใจที่คนรุ่นหลังละเลยไม่รักษาประเพณีเก่าแก่
นี้ไว้ ด้วยเหตุนี้ประเพณีวิ่งควายจึงเป็นประเพณีเก่าแก่ที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้ตราบนานเท่านาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

เศรษฐกิจของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

3.1 ความนำ

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเลตะวันออกที่มีชื่อเสียงมาช้านาน ทั้งยังตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เส้นทางคมนาคมสะดวกสบาย มีแหล่งอุตสาหกรรมโรงงานที่สำคัญ เป็นศูนย์กลางการเงิน การธนาคารที่สำคัญ ประชาชนประกอบอาชีพที่หลากหลาย อำเภอเมืองชลบุรีจึงมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 238.87 ตารางกิโลเมตร ประชาชนประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น อาชีพทางการเกษตร การประมง การอุตสาหกรรม ซึ่งแต่ละสาขาอาชีพสามารถทำรายได้ให้แก่ประชากรในท้องถิ่นและเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

3.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้รวมถึงกำลังงานจากมนุษย์ด้วย ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์จะมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจและรายได้ของประชากรแต่ละท้องถิ่นทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่สิ้นเปลือง เช่น น้ำ ดิน ป่าไม้ และสัตว์ เป็นต้น
2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วสิ้นเปลืองไป หรือสูญสิ้นหมดไปได้ เช่น แร่ธาตุ ถ่านหิน น้ำมันปิโตรเลียม แก๊สธรรมชาติ เป็นต้น

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีทรัพยากรที่สำคัญดังนี้

1. หิน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง)
2. สัตว์น้ำเพื่อการบริโภค

3.4 อาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่มีลักษณะการประกอบอาชีพใน 2 ลักษณะคือ

1. อาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม, อุตสาหกรรม
2. อาชีพเสริม ได้แก่ ค้าขาย

สำหรับอาชีพที่น่าสนใจของชาวบ้านริมทะเลได้แก่ การประมง เนื่องจากสภาพที่ตั้งและอาณาเขตของท้องถิ่นของชาวเมืองบางส่วนติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอำเภอไทย จึงก่อให้เกิดอาชีพประมง

การประมงเพื่อการค้า และการใช้เป็นอาหาร

สำหรับอาชีพที่สำคัญของชาวบ้านที่อยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลได้แก่การเพาะปลูกและเป็นผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงอยู่ในปัจจุบัน

ฝรั่งกลมสาลี่ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ฝรั่งหนองข้างคอก นิยมปลูกกันมากที่ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี

ฝรั่งหนองช้างคอกเป็นชื่อที่ติดปากของนักบริโภคโดยทั่วไป เพราะมีรสชาติดี เนื่องจากสภาพพื้นที่ตำบลหนองช้างคอกมีความเหมาะสมในการปลูกฝรั่งเป็นอย่างมาก เติบโตได้อย่างรวดเร็ว จึงให้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดี

ด้านการอุตสาหกรรมได้มีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอำเภอเมืองชลบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด

การทำครกหิน

เป็นอาชีพที่มีชื่อเสียงของตำบลอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรีมานานหลายสิบปีแล้ว แต่เดิมที่ตำบลนี้มีหินแกรนิตให้ขุดเอามาสลักเป็นครกหินจำหน่ายเป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันนี้หินแกรนิตหมดไป ทำให้ผู้ประกอบการต้องพยายามแสวงหาหินเนื้อดีอย่างเดียวกันนี้จากต่างอำเภอและต่างจังหวัดมาผลิตต่อไป ไม่ว่าจะเป็นครกหิน ไม้หิน รูปปั้นสัตว์ และรูปปั้นตกแต่งสวนหย่อม รวมทั้งส่วนประกอบของประติมากรรมต่างอาคารสถานที่ต่าง ๆ

การทำครกหินด้วยแรงคนมีเครื่องมือเพียง 3-4 ชิ้นเท่านั้น ขั้นตอนที่ยากลำบากที่สุด คือ การแยกหินตามขนาดของครกที่จะทำ เมื่อแยกแล้วต้องทำปากครกให้ราบเรียบ สามารถใช้ วงเวียนเหล็ก ทำวงกลมเป็นรูปปากครก เพื่อจะได้ขึ้นรูปภายนอกให้รับกับปากครกที่วาดไว้ ใช้เหล็กกล้าปาดแหลมที่ข้างสกดหินเรียกว่า จ้า สกกด ด้านนอกของตัวครกก่อนจึงค่อยสกกดตรงกลางครกให้เป็นหลุมพองาม พยายามสกกดให้ผิวเรียบที่สุดก่อนที่จะนำออกจำหน่าย ในสมัยก่อนครกอ่างศิลาผิวไม่เรียบ เหมือนหล่อด้วยคอนกรีตอย่างทุกวันนี้ เพราะปัจจุบันนี้เมื่อสกกดด้วยจ้าและค้อนด้ามโค้งแล้วก็มีฝ่ายขัดให้สวยงามด้วยหินเจียรด้วยเครื่องไฟฟ้า สะดวกสบายมาก ช่วงทำครกหินเล่าว่า หากสกกดครกถูกใหญ่ใช้จ้าไม่ได้ต้องใช้ แต่ ซึ่งเป็นเหล็กสกกดหน้าตัดประมาณ 1 นิ้ว ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สกกดหินหน้ากว้าง ๆ ในปัจจุบันนี้โรงงานและบ้านที่ประกอบอาชีพทำครกหินมากที่สุดอยู่ที่หมู่ที่ 4 ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี ส่วนไม้หินนั้นไม่มีจำหน่ายแล้ว เพราะหมดสมัยที่จะใช้ไม้หินไม้แป้งทำขนมเหมือนแต่ก่อนแล้ว

เมื่อก้าวถึงอ่างศิลา สิ่งแรกที่คนทั่วไปจะนึกถึงก็คือครกหิน เพราะครกหินเป็นสัญลักษณ์ของสินค้าพื้นเมืองที่น่าชื่อเสียงมาสู่ตำบลอ่างศิลาดังแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศของตำบลอ่างศิลานั้น มีพื้นที่ที่มีโขดหิน และเป็นหินที่สามารถนำมาทำครกและรูปแกะสลักต่าง ๆ ได้

ในปัจจุบันครกหินที่ทำจากหินอ่างศิลา มีน้อย ต้องสั่งหินมาจากอำเภออื่น ๆ เช่นจาก อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี หรือจังหวัดอื่น เช่น จังหวัดตาก เพชรบูรณ์ กาญจนบุรี และจังหวัดเลย เป็นต้น

ครกหินอ่างศิลา นอกจากจะเป็นสินค้าพื้นเมืองที่วางขายไปทั่วทั้งตำบลอ่างศิลาและ สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรีแล้ว ยังเป็นสินค้าที่ส่งไปขายในหลายจังหวัดทั่วประเทศ ตลอดจนตลาดต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย ดังนั้นครกหินจึงไม่ใช่สินค้าพื้นเมืองของชาวตำบลอ่างศิลาเท่านั้น แต่ยังเป็นสินค้าส่งออกของประเทศอีกด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

สภาพสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

4.1 ความนำ

การรวมอยู่อย่างหลายเชื้อชาติของประชากรจึงเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมที่หลากหลาย อีกทั้งอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีอยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร มากนัก การคมนาคมสะดวกสบายประกอบกับมีชายหาดที่มีชื่อเสียงจึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

4.2 ลักษณะโครงสร้างทางสังคม

สังคม หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยมีความแตกต่างกันทางเพศ วัย อาชีพ และฐานะทางสังคม แต่ทุกคนก็อยู่ร่วมกันตั้งภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง ณ ที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ ร่วมกันได้ ทำให้มีทัศนคติและความรู้สึกบางประการที่คล้ายคลึงกัน จนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันหรือเผ่าพันธุ์เดียวกัน

วัฒนธรรม มีความหมายที่หลากหลาย ซึ่งได้ยกตัวอย่างความหมายพอเป็นที่เข้าใจดังนี้

1. เป็นรูปแบบของพฤติกรรมทั้งหมด ที่ได้มาอันได้แก่ แนวคิด ค่านิยม หรือคุณธรรม และสิ่งทั้งหลายซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม

4.3 ประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อ

ความเชื่อในสังคมของชาวชลบุรี ชาวชลบุรีมีศาสนาและลัทธิความเชื่อที่ต่างกัน ฉะนั้นเวลาที่มีพิธีกรรมแต่ละกลุ่มจึงประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนกัน กลุ่มชนที่มีความเชื่อถือที่แตกต่างกันก็ปฏิบัติไปตามพิธีกรรมทางศาสนาของตนหรือลัทธิความเชื่อที่ตนนับถือ คนไทยที่อยู่ในท้องที่จังหวัดชลบุรี บางส่วนนิยมทรงเจ้าเข้าผี มีการทรงเจ้าที่เรียกว่าเจ้าพ่อกุมารทอง เจ้าพ่อเสือโคร่ง เจ้าแม่ทับทิม เจ้าแม่สามमुख เหล่านี้เป็นต้น เมื่อถึงกำหนดที่นัดหมายจะมีการทรงเจ้า ผู้คนที่นับถือเชื่อถือก็จะมาชุมนุมที่ศาลเจ้าเพื่อถามถึงสิ่งที่ตนต้องการรู้ ต้องการทราบ หรือให้ปัดเป่าสะเดาะเคราะห์ร้ายให้กลายเป็นดี เป็นต้น

ชาวชลบุรีส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ๆ คือ ดำรงอยู่ได้ด้วยปัญญาของตนเองตามคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่ส่วนหนึ่งนับถือพระพุทธศาสนาปนศาสนาพราหมณ์ พุทธศาสนาปนลัทธิไสยศาสตร์ หรือพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ซึ่งผู้นับถือส่วนใหญ่เป็นชาวจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีน ส่วนพวกที่นับถือพุทธศาสนาปะปนกับลัทธิไสยศาสตร์

จะนิยมบูชาพระเครื่อง เครื่องรางของขลังต่าง ๆ ที่จะให้ผลดีแก่ผู้บูชา เช่น อยู่ยงคงกระพัน หรือ เมตตามหานิยม ทำให้คนรักใคร่นิยมชมชอบ บางคนเชื่อถือคาถาอาคมเชื่อกุณโศยอื่น ๆ อย่างไรก็ตามก็มีความเชื่อถือที่อยู่ในขอบเขตไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ได้ประโยชน์ ความเชื่อถือเหล่านี้ก็ยังมีคนปฏิบัติ

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ประเพณีวันไหลหรือสงกรานต์น้ำไหล

ลักษณะประเพณี เพื่อทำบุญวันสงกรานต์ เป็นประเพณีของชาวตำบลแสนสุข ชาวอำเภอเมืองและชาวบ้านเกาะสีชัง

ขั้นตอนประเพณี มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำบุญวันสงกรานต์ พิธีจะทำบริเวณชายหาด และบริเวณวัด หลังจากวันสงกรานต์ 5 - 7 วัน แล้วแต่ละกำหนดร่วมกันแต่ละแห่งกำหนดไม่เหมือนกัน ขั้นตอนการทำบุญวันสงกรานต์น้ำไหล เหมือนกับการทำบุญวันสงกรานต์ แต่บริเวณที่ทำพิธีมักเป็นบริเวณชายหาด มีการทำเรือเล็ก ๆ บรรจุน้ำ ทิ้งมาทำบุญ ปล่อยลงทะเล และเล่นสนุก โดยจับคนโยนลงทะเล เป็นที่สนุกสนาน

ในปี พ.ศ. 2540 การจัดงานประเพณีวันไหลชายหาดบางแสนได้เปลี่ยนชื่องานเป็น งานก่พระทรายวันไหลบางแสน นับเป็นประเพณีท้องถิ่นที่ทรงคุณค่าและควรแก่การอนุรักษ์ไว้

ประเพณีก่พระเจดีย์ทราย

ลักษณะประเพณี เพื่อขนทรายเข้าวัด ขั้นตอนประเพณี ชาวบ้านมาร่วมกันทำพิธี เป็นการบูชาพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการทำบุญ ผู้เข้าร่วมพิธีจะนำเงินหรือขันทองเหลืองใส่ทรายมาในวัด ใช้ทรายก่พระเจดีย์ ประดับด้วยธงทิวและ

สิ่งของอื่น ๆ ให้สวยงาม อาจมีการประกวดประชันกันด้วย บางกลุ่มอาจรวมกันเป็นกลุ่ม
ก่อนพระเจดีย์ทรายแข่งขันกันก็ได้

ประเพณีวิ่งควาย

เป็นประเพณีเก่าแก่ดั้งเดิมของจังหวัดชลบุรี
เริ่มมีมาสมัยใดไม่มีหลักฐานปรากฏ เมื่อใกล้กับ
วันออกพรรษา เดือน 11 ชาวสวน ชาวนา ชาวไร่จะจัด
กิจกรรมวิ่งวัว วิ่งควายขึ้น โดยสมัยก่อนชาวบ้านจะใช้
ทั้งวัว วัว ควาย ช่วยทำงานแต่เนื่องจากการเลี้ยงวัว
จำเป็นต้องมีผู้ดูแลเลี้ยงดูเป็นอย่างดีทำให้มีภาระมาก
และปัจจุบันก็มีแต่วัวนมและวัวเนื้อ วัวพันธุ์ที่ใช้ทำงาน
ลดเหลือน้อยลงทุกที เกษตรกรชาวบ้านทั่วไป จึงนิยม
เลี้ยงควายเพื่อใช้งานแทน ซึ่งก็มีจำนวนน้อยลง
เนื่องจากเกษตรกรใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงานควาย
ปัจจุบันจึงคงเหลือแต่ ประเพณีวิ่งควาย ปรากฏให้เห็น

และถือเป็นประเพณีของจังหวัดชลบุรีที่มีอยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย

ประเพณีกินเจ

เทศกาลกินเจ นับเป็นความเชื่อของชาวจีนที่ถือเอา วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 9 ของทุกปี
(ตามปฏิทินจีน) เป็นวันแห่งการเริ่มต้นของการไม่กินเนื้อสัตว์ ซึ่งในระหว่างนี้จะมีการถือศีลทำ
บุญทำทาน เพื่อเป็นการชำระทั้งร่างกายและจิตใจให้บริสุทธิ์ด้วย

“การกินเจ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง การถือศีล อย่าง
ฉุยวนและจีนที่ไม่กินของ สดคาว แต่บริโภคอาหารประเภทผักที่ไม่มีของสดของคาวผสม ซึ่งมาจาก
รากศัพท์คำภาษาจีนที่ว่า “เจียฉ่าย” หมายถึง การกินอาหารผัก อาหารที่มาจากพืชผักธรรมชาติ ไม่มี
เนื้อสัตว์ปะปน และไม่ปรุงด้วยผักฉุนทั้ง 5 ได้แก่ กระเทียม หัวหอม หลัก เกียว กุยช่าย ใบยาสูบ
และงคเว็นน้ำนมสด นมข้น ด้วย เพราะ ถือว่าเป็นของสดของคาว

ประเพณีกินเจที่ชาวจีนเรียกกันว่า เก้าอ้วงเจ หรือ กั้วอ้วงเจ แปลว่า เจเดือน 9 เริ่มต้นในวันขึ้น 1 ค่ำ ถึง 9 ค่ำ เดือน 9 ตามปฏิทินจีน รวม 9 วัน 9 คืน ตรงกับเดือน 11 หรือเดือนตุลาคมของไทย (ตามปฏิทินสากล) คำว่า “เก้าอ้วง” หรือ กั้วอ้วง แปลว่า พระราชา 9 องค์ หรือ นพราชา หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ทั้ง 9 ซึ่งเป็นที่มาของประเพณีกินผัก กินเจ

ที่มาของเทศกาลเจ เริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 400 ปีมาแล้ว ตามตำนานเล่าว่า เกิดมาในสมัยที่ชาวจีนถูกรุกรานโดยชนชาติแมนจู ซึ่งเข้าปกครองประเทศจีน และบังคับให้ชนชาติจีนยอมรับวัฒนธรรมของตน อาทิ การไว้ทรงผมเยี่ยงแมนจู คือ โกนศีรษะ โฉนดทางด้านหน้าและไว้ผมยาวทางด้านหลัง ซึ่งหลายคนคงจะจินตนาในภาพยนตร์จีนที่นำมาฉายทางทีวี

ในสมัยนั้น มีคนจีน กลุ่มหนึ่งรวมตัวกันต่อต้านชาวแมนจู โดยใช้หลักทางธรรมเข้ามาร่วมด้วย ชาวจีนกลุ่มนี้มุ่งชาว ห่มขาวและไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ซึ่งมีความเชื่อว่าการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางนี้ จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มของตน คนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “หงั้วท้วง” ซึ่งแม้จะ ได้ต่อสู้อย่างอาภาย แต่ท้าย ที่สุดก็ไม่สามารถต้านทานการรุกรานของชาวแมนจูได้

เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 9 ชาวจีนที่ยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของชาวแมนจู จึงพากันถือศีลกินเจ เพื่อรำลึกถึงเหล่านักสู้ “หงั้วท้วง” ที่ได้ต่อสู้พลีชีพในครั้งนั้น

ความเชื่อถืออีกกระแสหนึ่งของตำนานการกินเจเชื่อกันว่าเป็นการ สักการะพระพุทธเจ้าในอดีต 7 พระองค์ และพระมหาโพธิสัตว์อีก 2 พระองค์ รวมเป็น 9 พระองค์ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า ดาวนพเคราะห์ทั้ง 9 สำหรับเมืองไทยความเชื่อเรื่องการกินเจ เป็นไปในแนวทางของการละเว้นการเอาชีวิตสัตว์ เพื่อเป็นสัก การบูชาแก่พระพุทธเจ้า และมหาโพธิสัตว์กวนอิม อาจเนื่องจากการแพร่หลายของการละ เว้นการกินเนื้อวัวในกลุ่มคนที่นับถือ “เจ้าแม่กวนอิม” การกินเจจึงเป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมเพื่อ การสักการะ

ความหมายของ “รงเจ” เริ่มจากอักษรสีแดงบนพื้น เหลือง เขียนว่า “ใจ” หรือ “เจ” มีความหมายว่า “ของไม่มีค่า” สีแดงเป็นตัวแทนของความเป็นสิริมงคลในชีวิต ส่วนสีเหลืองเป็นสีของพุทธศาสนา หรือ ผู้ทรงศีล รงเจนอกจากจะเป็น สัญลักษณ์ของอาหารเจแล้ว ยังเป็นการเตือนให้พุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติตน “ถือศีล-กินเจ” ได้ตระหนักถึงการไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์และการตั้งอยู่ในศีล ตลอดช่วงระยะเวลา 9 วัน 9 คืน

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีสถานที่สำหรับใช้ประกอบพิธีกรรมในเทศกาลถือศีลกินเจอยู่หลายแห่ง แต่โรงเจที่เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีคือ โรงเจเปาฮกตั่ว หรือ โรงเจเมืองชลบุรี โดยทุก ๆ ปี จะมีผู้มาถือศีลกินเจที่นี่เป็นจำนวนมาก

การละเล่นหมากรุกคน

หมากรุกคนนิยมเล่นระหว่างสงกรานต์ หรือในงานมงคลต่าง ๆ ที่ลานวัดหรือลานบ้าน ตำบลบ้านโจด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผู้เล่นหมากรุกคน 2 คนนั่งประจำกระดานหมากรุก เตรียมเดินตัวหมากรุก ผู้เล่นอีก 32 คน แต่งกายแบบทหารโบราณ แบ่งเป็น 2 ฝ่าย ๆ ละ 16 คน เครื่องแต่งกายคนละสี สิริยะสวมหัวแสดงให้รู้ว่าเป็นขุน ไคน ม้า เรือ หรือเบี้ย จัดวางบนพื้น เมื่อผู้เล่นเดินหมากรุกตัวใดไปตาไหนจะมีคนพากย์ทางไมโครโฟน ให้หมากรุกคนเดินเหมือนตัวหมากรุก มีคน 1 คน ใช้ไม้ยาว ๆ คอยชี้ว่าให้หมากรุกคนเดินไปตาไหน คนพากย์บอกให้ วงปีพาทย์บรรเลงเพลงให้เหมาะสมกับลีลาและศักดิ์ศรีของหมากรุกตัวนั้น หากหมากรุกตัวใด ถูกฝ่ายตรงข้ามกิน คนชี้จะให้หมากรุกตัวนั้นออกจากการเล่น เล่นกันไปจนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจบ การเล่นหมากรุกคนถือเป็นการเล่นที่ให้ความสนุกสนานและฝึกปฏิภาณไหวพริบอย่างหนึ่ง

ประเพณีตีกระดานเลน

ประเพณีตีกระดานเลน ถือได้ว่าเป็นประเพณีเก่าแก่จัดให้มีการแข่งขันในสมัยรัชกาลที่ 6 ภายหลังได้ล้มเลิกไปต่อมาในปี พ.ศ. 2530 จังหวัดชลบุรี เห็นความสำคัญของการตีกระดานเลน เพราะเป็นประเพณีที่น่าสนใจจึงได้จัดฟื้นฟูประเพณีนี้ขึ้นมา เมื่อเดือนเมษายน 2530 ผู้ลงแข่งขันนำกระดานเลนดิบเพื่อไปหาหอย ปู ปลา ตามชายเลน เป็นประจำ สำหรับการประเพณีนี้ถือได้ว่าเป็นการเล่นพื้นบ้าน ซึ่งจัดขึ้นที่ตำบลบ้านสวน บริเวณปากคลองยี่รด ซึ่งยังถือปฏิบัติเรื่อยมาในช่วงเดือนเมษายน ระหว่างที่มีการจัดงานประจำปีของจังหวัดชลบุรี

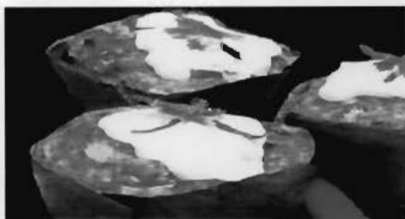
วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดชายทะเลด้านทิศตะวันออกของอ่าวไทยที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมาช้านาน ด้วยองค์ประกอบดังกล่าวทำให้ประชาชนในจังหวัดชลบุรีมีความพร้อมในด้านความเป็นอยู่ และมีความสมบูรณ์ในด้านอาหารการกินทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน

อาหารคาว

ปลาดก อาหารประจำท้องถิ่นซึ่งมีเฉพาะในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ปลาดก แหล่งที่ทำปลาดก คือ ตำบลบางปลาสร้อยที่เรียกกันว่า ท่าเกวียน ซึ่งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ปลาดกเป็นอาหารคาว มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ปลาดกเค็มทะเล ผักกาดดอง ตะไคร้ กระเทียม พริกแห้ง และเกลือ นำมาต้มเคี่ยวรวมกันโดยใส่ปลาไว้ข้างบน และใส่น้ำเป็ดพะโล้ซึ่งเป็นเคล็ดลับของความอร่อย ยกตั้งบนเตาและเคี่ยวด้วยไฟอ่อน ๆ รับประทานได้ทั้งกับข้าวสวยและข้าวต้ม

ห่อหมก อาหารคาวที่มีชื่อเสียงของชาวชลบุรี ที่ประชาชนทั่วไปนิยมบริโภคได้แก่ ห่อหมก เพราะห่อหมกมีคุณค่าทางอาหารครบ มีรสชาติอร่อยถูกปาก ในอดีตชาวบ้านนิยมปรุง ห่อหมกรับประทานกันภายในครัวเรือน

บางครั้งใช้รับรองแขกบ้านแขกเมืองจัดเป็นอาหาร สำหรับในงานเลี้ยงต่าง ๆ เช่น งานอุปสมบท งานศพ ซึ่ง แต่ละบ้านจะปรุงอย่างสุดฝีมือ ปัจจุบันห่อหมก ยังคงเป็นอาหารเลิศรสที่ได้รับความนิยมไม่เสื่อมคลาย แต่ เนื่องจากการดำเนินชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป จึงทำให้การ ปรุงห่อหมกบริโภคด้วยตนเองลดน้อยลง ประชาชนส่วนใหญ่สะดวกกับการหันมาซื้อเพื่อบริโภค เนื่องจากมีจำหน่ายทั่วไป รสอร่อย ราคาไม่แพง โดยเฉพาะที่ตลาดหนองมน บางแสน บางพระ ตลาดในเมืองชลบุรี สำหรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านไปมาทางชลบุรีสามารถซื้อห่อหมกไปฝากญาติ พี่น้องรับประทานที่บ้านได้

แฉะลอน เป็นอาหารพื้นบ้านของชาวชลบุรีเช่นกัน จัดอยู่ในประเภทอาหารคาว มีเครื่องปรุงเช่นเดียวกับห่อหมก ต่างกันแต่ห่อหมกใส่กะทิและมีผักต่างๆ เช่น ใบขมิ้น ผักกาด ใบโหระพา แต่แฉะลอนจะใส่มะพร้าวขูดที่ไม่ต้องคั้นกะทิออก และไม่ใส่ผักเหมือนห่อหมก จะมีแต่น้ำพริกผสมกับเนื้อปลา และมะพร้าวขูด นำมาปั้นเป็นก้อนกลม ๆ เสียบไม้ย่างไฟ พอสุก จะมีกลิ่นหอม ชวนรับประทานเป็นอย่างยิ่ง

ของหวาน

ข้าวหลาม เมื่อกล่าวถึงจังหวัดชลบุรี ก็จะได้ทันที ว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเรียบชายฝั่งภาคตะวันออก ประชาชน หรือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะต้องนึกถึงรสชาติอันอร่อยหวาน มันและนุ่มนวลของข้าวหลามชลบุรีที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ ข้าวหลามเป็นขนมหวานที่สามารถทำรายได้ให้กับประชาชน

ในท้องที่จังหวัดชลบุรีได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะเขตเทศบาลตำบลแสนสุข มีการทำข้าวหลามเป็น จำนวนมาก และมักจะตั้งซื้อข้าวหลามตามซุ้มคนทำ เช่น ข้าวหลามแม่ไข่ ข้าวหลามแม่ศรี ข้าวหลามแม่ประนอม ฯลฯ ประชาชนทั่วไปหรือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เมื่อมีโอกาสผ่านตลาด หนองมน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี สามารถหาซื้อได้ในราคาไม่แพง เป็นขนมมีชื่อ ของชลบุรี ดังคำขวัญที่ว่า ทะเลงาม ข้าวหลามอร่อย อ้อยหวาน จักสานดี ประเพณีวิ่งควาย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ผู้นำและบุคคลสำคัญของอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

5.1 ความนำ

“ผู้นำ” ตามพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ให้ความหมายของผู้นำว่า เป็นนามหมายถึง “หัวหน้า”

บุคคลสำคัญ คือ บุคคลที่สังคมให้การยอมรับและยกย่องให้บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่สำคัญ ที่ควรค่าแก่การจดจำ

5.2 ผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบัน

นายประชา เตรรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

นายประชา เตรรัตน์ เกิดวันที่ 7 ตุลาคม 2495 เป็นคนจังหวัดชลบุรี สมรสกับนางทิพวรรณ วิเศษฐ์ มีบุตรธิดารวม 3 คน สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี ระดับปริญญาตรีทางรัฐประศาสนศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี นายประชา เตรรัตน์เป็นข้าราชการที่มีผลงานโดดเด่นในการปฏิบัติราชการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้ที่ถูกทิศตนให้แก่ส่วนรวมตลอดมาและได้นำวิชาความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน

การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ โดยดำรงตำแหน่งทางราชการที่สำคัญ ๆ อาทิ เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง รองผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม จนเป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป จึงถือได้ว่า นายประชา เตรรัตน์ เป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติอย่างยิ่ง

แนวคิดในการทำงานของ นายประชา เตรีตน์ ตลอดในชีวิตการทำงานนักปกครอง

4 ประการ

ประการแรก จิตสำนึกในการให้บริการ

ประการที่สอง จิตสำนึกคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ประการที่สาม จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อนักที่

ประการที่สี่ จิตสำนึกต่อความยุติธรรมและคุณธรรม

ตลอดระยะเวลาที่นายประชา เตรีตน์ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีจนถึงปัจจุบันได้สร้างผลงานโดดเด่นหลาย ๆ ด้าน จนทำให้จังหวัดชลบุรี เป็นที่รู้จักและมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีมากขึ้น สมควรแก่การศึกษาและเป็นแบบอย่างของผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบันและเป็นบุคคลสำคัญในอนาคต

5.3 บุคคลสำคัญ

บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์

พระยาราชวังสัน (พระชลบุรีหวั่ง สมุทรานนท์) เป็นบุตรชายของเจ้าพระยาจักรี (หมุด หรือ มะหมุด) และเป็นหลานปู่ของขุนลักขมมะนา นายทหารเรือแห่งกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (พ.ศ.2251 - 2275) ขุนลักขมมะนา เป็นหลานปู่ของพระยาราชวังสัน (หะชัน) อดีตแม่ทัพเรือแห่งกรุงศรีอยุธยา ผู้เป็นโอรสองค์เล็กของสุลต่านสุลัยมาน แห่งเมืองสงขลา

เจ้าพระยาจักรี (หมุด) มีภรรยาหลายคน และมีบุตรธิดาหลายคน บุตรชายคนเล็กของท่านที่ชื่อ หวั่ง ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระชลบุรี เจ้าเมืองชลบุรี

พระยาราชวังสัน (หวั่ง สมุทรานนท์) เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองชลบุรีนั้นนอกจากจะมีฝีมือในด้านการปกครองแล้ว ยังมีความสามารถในการเดินเรือขนาดใหญ่อีกด้วย ท่านมักจะเดินเรือลาดตระเวนไปตามชายฝั่งทะเลเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยของเมืองชลบุรีอยู่เป็นประจำ เนื่องจากชายฝั่งทะเลตะวันออกในสมัยนั้นเป็นบริเวณที่มีกลุ่มโจรสลัดลอบเข้ามาปล้นสะดมเรือสินค้าและชุมชนฝั่งทะเลอยู่เสมอ พระชลบุรี (หวั่ง) จึงร่วมมือกับพระราชภักดีศรีสงคราม เจ้าเมืองบางละมุง เมืองระยองในการปราบปรามโจรสลัดเหล่านั้น

จากการที่พระชลบุรี (หวั่ง) หมั่นเดินเรือตรวจตรารักษาความสงบปลอดภัยของบ้านเมืองอยู่เป็นประจำนี้เอง ทำให้ท่านมีโอกาสดำเนินการกับองเชียงสือ และข้าราชการบริพารที่ลี้ภัยทางการเมืองจากเวียงจันทน์มาหลบอยู่ที่เกาะกระบือ พระชลบุรี (หวั่ง) ได้ถวายการอารักขาและนำเองเชียงสือเข้าเฝ้าเพื่อขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งพระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้องเชียงสือและครอบครัวไปตั้งบ้านเรือน

อยู่ที่ใต้บ้านต้นสำโรง (ภายหลังรัชกาลที่ 2 พระราชทานที่ดินบริเวณนี้ให้เป็นที่ตั้งของสถานทูตโปรตุเกส) นอกจากนั้นยังทรงพระราชทานเบี้ยหวัด และเครื่องยศ และโปรดเกล้าฯ ให้องเชียงสือเข้าเฝ้าทุกวัน องเชียงสือได้รับพระมหากรุณาธิคุณอยู่ระยะหนึ่ง จึงเสด็จกลับไปกอบกู้กรุงเว้รวบรวมอาณาจักรเว้คนาม และเสด็จขึ้นเถลิงถวัลราชสมบัติเป็นพระเจ้าเว้คนามชาลอง

องค์เชียงสือมีความซาบซึ้งในความอหิสาและความอนุเคราะห์ของพระชลบุรี (หวัง) มากจึงนับถือเป็นบิดาบุญธรรม

ต่อมาพระชลบุรี (หวัง) ได้รับพระมหากรุณาธิคุณเลื่อนตำแหน่ง และบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นพระยาราชวังสัน ตำแหน่งเจ้ากรมพณิชยน์วิ

ในระหว่างที่พระยาราชวังสัน เป็นเจ้าเมืองชลบุรีนั้น ท่านได้สมรสกับกุลสตรีชาวชลบุรี มีบุตรธิดาหลายคน บุตรหลานของท่านได้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองชลบุรีเรื่อยมาจนในที่สุดหลวงภูมิพิติบริรักษ์ (จอม) นายทะเบียนที่ดินของเมืองชลบุรี ผู้สืบสกุลท่านหนึ่งของพระยาราชวังสัน (หวัง) ได้รับพระราชทานนามสกุลจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า สมุทธานนท์ ตระกูลสมุทธานนท์ ได้รับราชการเป็นเจ้าเมือง ยกกระบัตรเมืองและอื่น ๆ อีกหลายท่าน เช่น พระวิจิตรชลเชคร (ทศ สมุทธานนท์) พระยาชลบุรานุรักษ์ (หนู สมุทธานนท์) พระยาชลบุรีรานุรักษ์ (ชื่น สมุทธานนท์) และพระยาศรีมหาเกษตร (ชวน สมุทธานนท์)

เมื่อพระยาราชวังสัน (หวัง) ได้เข้ามารับตำแหน่งเจ้ากรมพณิชยน์วิ ท่านได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณบ้านเดิมของเจ้าพระยาจักรี (หมุด) ผู้บิดา คือบริเวณใกล้ ๆ กับมัสยิดคันสน และวัดหงส์รัตนาราม ริมคลองบางหลวง ด้านตะวันตกของพระราชวังเดิมอันเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ท่านมีบุตรธิดากับภรรยาอื่นอีกหลายคน ที่สำคัญสมควรกล่าวถึง ได้แก่ ธิดา 2 ท่านคือ ท่านเพ็ง และท่านปล้อง

ท่านเพ็ง สมรสกับพระยานนทบุรีศรีมหาอุทยาน (จันทร์) มีธิดาคนหนึ่งนามเดิมว่า เรียม ได้ถวายตัวเป็นพระสนมในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีพระโอรสองค์หนึ่งคือ พระองค์เจ้าชายทับ ซึ่งต่อมาได้ทรงกรมเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ และได้เถลิงถวัลย์เป็นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ท่านปล้อง สมรสกับหลวงศักดิ์นายเวรมหาเด็ก (ทองขาว) ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นพระยาพัทลุงสืบต่อจากบิดา ท่านปล้องมีธิดาคนหนึ่งนามว่า ผ่อง ท่านผ่องได้สมรสกับพระอักษรสมบัติ เสมียนตรากรมพระคลังมหาสมบัติ มีธิดาชื่อว่า ทรัพย์ ถวายตัวเป็นสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และทรงเป็นสมเด็จพระย่าของสมเด็จพระนางเจ้ารำเพยภมราภิรมย์ สมเด็จพระราชชนนีในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระยาราชวังสัน (หวัง สมุทธานนท์) จึงเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญ ไม่เฉพาะแต่ในประวัติศาสตร์ของเมืองชลบุรีที่ชาวชลบุรีควรรำลึกถึงและภาคภูมิใจเท่านั้นแต่ยังเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของชาติไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์อีกด้วย

บุคคลสำคัญทางด้านศาสนา

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถระ) นามเดิม เจริญ สุขบท เกิดเมื่อวันอังคารที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ.2515 เป็นบุตรนายทองสุข นางย่าง ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่สะพานแม่ย่าง ตำบลตลาดกลาง อำเภอบางปลาร้อย จังหวัดชลบุรี เมื่ออายุ ๘ ขวบ ได้เป็นศิษย์ของท่านเจ้าคุณชลโรปมคุณมุณี อายุ 12 ขวบ ได้บรรพชาแล้วศึกษาเล่าเรียนที่วัดเขามางทราย จังหวัดชลบุรี อายุ 15 ปี เข้าศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ในเรียนในสำนักท่านพระยาธรรมปรีชา (บุญ) สำนักท่านพระครูวินัยธรฉาย ต่อมาได้เล่า จนอายุครบ 20 ปี

อุปสมบท ณ วัดเขามางทราย จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2435 ฉายาว่า ญาณเวโร โดยมีท่านเจ้าคุณชลโรปมคุณมุณีเป็น พระอุปัชฌาย์ ท่านพระครูวินัยธรฉายเป็นพระ อุปสัมปทวจารย์ อุปสมบทแล้วกลับไปจำพรรษา อยู่วัดกันมาตุยาราม พระนคร ศึกษาพระปริยัติธรรม ต่อกับพระยาธรรมปรีชา (บุญ) และพระศาสนโสภณ (อหีสโก อ่อน) เข้าสอบพระปริยัติธรรมในมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ โดยลำดับจนถึงชั้นเปรียญตรีเทียบ 4 ประโยค แล้วย้ายมาจำพรรษา ณ วัดเทพศิรินทราวาส เล่าเรียนพระวินัยปิฎกในสำนักสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (เมื่อครั้งยังดำรง ตำแหน่งพระยศเป็นกรมหมื่น) เข้าชนชั้นเปรียญเอก

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถระ)

เทียบ 4 ประโยค ได้รับรางวัลที่ 1 ทุก ๆ ประโยค ตั้งแต่ชั้นต้นจนถึงขั้นที่สุด ได้รับตำแหน่งครูเอกโรงเรียนภาษาบาลีวัดเทพศิรินทราวาส นอกจากนั้นยังได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นพระราชาคณะที่พระอมราภักขิต เป็นผู้อำนวยการศึกษามณฑลปราจีนบุรี สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงแต่งตั้งให้เป็นผู้กำกับวัดสัมพันธวงศ์ ทรงตั้งเป็นกรรมการในมหามกุฏราชวิทยาลัยภายหลังได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่ที่ราชบุรินทร์ และโปรดให้เลื่อนเป็นเจ้าคณะมณฑลปราจีนบุรี หลังจากนั้น 3 ปี ท่านได้ทูลลาออกจากตำแหน่งนี้ เนื่องจากโรคภัยเบียดเบียน ต่อมาได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระเทพกวี และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา

วชิรญาณวโรรส ทรงแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌายะในวัดเทพศิรินทราวาส และในมณฑล
ปราจีนบุรีฝ่ายธรรมยุตทั้งหมด ต่อมาได้เลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็นพระธรรมไตรโลกาจารย์ และ
สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงตั้งให้เป็นแม่กอง สอนวิชานักธรรมตรี
ในมณฑลปราจีนบุรี เป็นกรรมการในสนามหลวงสอบความรู้พระปริยัติธรรม เป็นกรรมการ
ในมหาเถรสมาคม

ภายหลังได้รับแต่งตั้งเป็นแม่กองสนามสาขาแห่งสนามหลวง และสมเด็จพระมหาสมณ
เจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงตั้งให้เป็นแม่กองสอบนักธรรมสนามมณฑลจันทบุรี โปรดให้
สถาปนาสมณศักดิ์ขึ้นเป็นพระศาสนโสภณ เจ้าคณะธรรมยุติกาย ทรงตั้งให้เป็นเจ้าคณะมณฑล
ปราจีนบุรีและจันทบุรี ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในราชบัณฑิตสภา เป็นกรรมการที่ปรึกษาใน
การทูลบำรุงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และโปรดให้สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
เป็นประธานกรรมการมหาเถรสมาคม สมัยประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับ
ทางบ้านเมือง ได้เป็นสมาชิกสภาสังฆสภาโดยตำแหน่ง และเป็นคณะวินัยรชั้นฎีกา เป็นหัวหน้า
คณะวินัยร ครบ 4 ปี จึงพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ได้รับแต่งตั้งเป็นสังฆสภาสืบต่อมาจนถึง
วันมรณภาพ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2494 อายุได้ 80 ปี พระพุทธโฆษาจารย์นับเป็นปูชนีย
บุคคลที่ควรแก่การบูชายกย่อง และสรรเสริญคุณงามความดี มีผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อ
พระพุทธศาสนา และจังหวัดชลบุรี เป็นอย่างยิ่ง

สมเด็จพระวันรัต (นิรันตร์ นิรันดโร)

มีนามเดิมว่า นิรันตร์ โกณิเมะ เกิดเมื่อ
วันเสาร์ที่ 12 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2458
ณ ซอยคูกำพล (สะพานแดง) ตำบล
บางปลาสร้อย อำเภอมือเมือง จังหวัดชลบุรี
บิดาชื่อนายสุ่นสวด โกณิเมะ มารดาชื่อ
นางกิมหลง โกณิเมะ

เมื่อเยาว์วัย สมเด็จพระวันรัต
ได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนชลราษฎรอำรุง
จนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สมเด็จพระวันรัต (นิรันตร์ นิรันดโร)

เมื่ออายุ 16 ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดเทพศิรินทราวาส ในระหว่างที่บรรพชาเป็นสามเณรอยู่นั้น ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย จนสอบได้ถึง ป.ธ. 7 ซึ่งนับเป็นสามเณรที่มีความรู้ความสามารถสูง ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน

วันที่ 4 พฤษภาคม พุทธศักราช 2479 สมเด็จพระวันรัต ได้เข้าอุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดเทพศิรินทราวาส โดยมีสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโรเถระ) วัดเทพศิรินทราวาส เป็นพระอุปัชฌาย์ พระเขมทัสสี (เมฆียเถระ) วัดเขาบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

เมื่ออุปสมบทแล้วได้ศึกษาต่อจากเมื่อครั้งเป็นสามเณรจนสอบได้ ป.ธ. 9 เมื่อ พ.ศ. 2491 จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า สมเด็จพระวันรัตเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเฉียบแหลม สามารถสอบได้นักธรรมปีเดียวถึง 2 ประโยค ค่อยจากนั้นสามารถสอบได้ปีละประโยคจนจบ ป.ธ. 9 ซึ่งจะหาพระภิกษุที่ทรงคุณความสามารถเช่นนี้ได้ยากมากในวงการคณะสงฆ์นับเป็นเพชรแห่งบูรพาอย่างแท้จริง

สมเด็จพระวันรัตมีผลงานที่ได้ปฏิบัติคือ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแก่นักเรียน วัดเทพศิรินทราวาส เป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวง (พ.ศ. 2479) เป็นกรรมการตรวจบาลีสนามหลวง ตั้งแต่ พ.ศ. 2481 เรื่อยมา เป็นสมาชิกสังฆสภา (พ.ศ. 2485) เป็นพระวินัยธรชั้นอุทธรณ์ เป็นอาจารย์สภาศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย เป็นกรรมการมหาจุฬาราชวิทยาลัย เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมคณะธรรมยุต เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง นอกจากนี้ยังเป็นผู้แสดงพระธรรมเทศนาประจำในวันธรรมสวนะและวันอาทิตย์ ซึ่งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโรเถระ) ได้ริเริ่มขึ้นไว้ตั้งแต่เมื่อวันอาทิตย์ที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2471 สืบเนื่องมาจนปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส (10 พฤศจิกายน 2521) เป็นเจ้าสำนักเรียนวัดเทพศิรินทราวาส เป็นกรรมการคณะธรรมยุต เป็นรองประธานกรรมการแห่งสังคีตการกสงฆ์ ในการสังคายนาพระธรรมวินัย และตรวจชำระพระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบนักขัตตวันพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมและเป็นการร่างกฎหมายมหาเถรสมาคม นอกจากนี้สมเด็จพระวันรัต ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ ท่านจึงได้ก่อตั้งกองทุน 80 ปี พระศาสนาโสภณ ขึ้นเพื่อนำดอกผลมาเป็นทุนการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ ยังความปลาบปลื้มปิติยินดีแก่ผู้ได้รับทุน ตลอดจนสาธุชนโดยทั่วไป

จากผลงานที่ปรากฏดังกล่าว ย่อมส่งผลให้ท่านได้รับสมณศักดิ์อันทรงเกียรติเป็นสมเด็จพระราชาคณะ ที่สมเด็จพระวันรัต นับเป็นปูชนียบุคคลดีเด่นด้านศาสนาที่สร้างเกียรติคุณให้แก่จังหวัดชลบุรีเป็นอเนกประการ

พระราชพรหมจารย์ (จรัส ภทฺโท) นามเดิม จรัส นุตตานนท์ เกิดเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2443 ที่บ้านหมูที่ 2 ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี บิดา คือ นายกิม ยินดี สุข มารดา คือ นางเทียบ นุตตานนท์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 7 คน ผู้ชาย 2 คน ผู้หญิง 5 คน เมื่ออายุ 9 ขวบ บิดามารดาได้ส่งไปเรียนหนังสือที่จังหวัดนครนายก โดยอาศัยกับลุง และป้า จนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนนาครส่างเคราะห์ ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด นครนายกปัจจุบัน คือ โรงเรียนนครนายกวิทยาคม

พระราชพรหมจารย์ (จรัส ภทฺโท)

วัดเครือวัลย์ อำเภอเมืองชลบุรี เพื่อปฏิบัติศาสนกิจ ดูแลการก่อสร้างโบสถ์วัดเครือวัลย์ที่พระครูวินัยธร (ถน) พระอุปัชฌาย์ สร้างค้างไว้นสำเร็จ ปี พ.ศ. 2492 ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส วัดใหญ่อินทาราม ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมืองชลบุรี

พระราชพรหมจารย์ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดใหญ่อินทาราม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2541 เป็นเวลา 49 ปี ท่านได้ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์พระมณฑปพระพุทธบาทจำลอง ก่อสร้างเมรุเผาศพและศาลาตั้งศพที่ท่านพระครูธรรมสารภินันท์(หลวงพ่อด่าง) อดีตเจ้าอาวาส วัดใหญ่อินทารามสร้างค้างไว้นเสร็จ ใช้ประโยชน์ได้และในปี พ.ศ. 2495 ได้ก่อตั้งพุทธสมาคม จังหวัดชลบุรี ปรับปรุงพื้นที่ภายในพระอุโบสถเป็นพื้นหินอ่อน สร้างกุฏิคอนกรีตเสริมเหล็ก

อุปสมบทเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2463 ณ พัทธสีมาวัดทองคั้ง ตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี ปี พ.ศ. 2463 สอบได้นักธรรมตรี และปี พ.ศ. 2469 สอบได้นักธรรมโท ในสำนักเรียนวัดกำแพง อำเภอเมืองชลบุรี

สมเด็จพระพรหมจารย์ได้รับแต่งตั้งเป็น เจ้าอาวาสวัดทองคั้ง ตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี และเจ้าคณะตำบลนาป่า เป็นกรรมการตรวจประโยค ธรรมสนามหลวง เป็นเจ้าอาวาสวัดบึงบวรสถิตย์ อำเภอบ้านบึงจังหวัดชลบุรี และคณะเจ้าคณะอำเภอบ้านบึง เป็นพระอุปัชฌาย์และรองเจ้าคณะจังหวัดชลบุรี และย้ายจากวัดบึงบวรสถิตย์ ไปอยู่

กุฏิอินทราศรม (กุฏิเจ้าอาวาส) ด้านการศึกษาได้สร้างโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว 6 ห้องเรียน และสร้างโรงเรียนบ้านสวนจันอนุสรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น 1 หลัง พร้อมอาคารฝึกงานและโรงอาหาร สร้างศาลาคอนกรีตเสริมเหล็กข้างพระอุโบสถ สร้างกำแพงวัดและซุ้มประตูพระมณฑป สร้างพระพุทธรูปปูนปั้นปางไสยาสน์ด้านหลังพระมณฑป ยาว 509 นิ้ว (5 วา) จัดตั้งมูลนิธิพระปริยัติธรรมวัดใหญ่อินทาราม สร้างกุฏิสงฆ์ชั้นเดียว 12 ห้อง พร้อมห้องสุขา สร้างศาลาคอนกรีตเสริมเหล็ก ปัจจุบันเป็นที่ทำการพุทธสมาคม จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2518 สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชประดิษฐานไว้บริเวณหน้าวัด และปีต่อมาได้จัดตั้งทุนมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช นำดอกผลมอบเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนเป็นประจำทุกปี

ผลงานด้านสาธารณูปการที่พระราชพรหมจารย์ได้กระทำไว้คือ

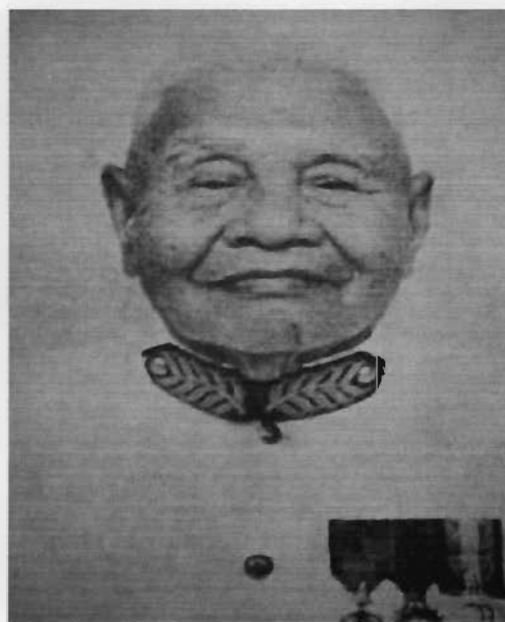
พระราชพรหมจารย์ได้สร้างงานด้านสาธารณูปการขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2541 ท่านได้เริ่มก่อสร้างอาคาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดใหญ่อินทาราม เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก กว้าง 12 เมตร ยาว 60 เมตร สูง 5 ชั้น

พระราชพรหมจารย์เป็นพระเถระผู้มีพรรษามากถึง 78 พรรษา มีความเคร่งครัดในพระธรรมวินัย มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ยึดพรหมวิหารธรรมและสังคหวัตถุธรรมเป็นหลักปฏิบัติบำเพ็ญศาสนกิจอันเป็นนิทานหิตประโยชน์ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของพระศาสนาและชาติบ้านเมือง ในปี พ.ศ. 2540 ท่านเริ่มอาพาธและเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชลบุรี จนถึงวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 ท่านถึงแก่กรรมมรณภาพ สิริอายุ 97 ปี 11 เดือน 28 วัน พรรษา 78 พรรษา

บุคคลสำคัญทางด้านการพัฒนา

หลวงบำรุงราชนิคม (สุญ สิงคาลวณิช)

นามเดิม ชุ่นเป็ง สิงคาลวณิช เปลี่ยนเป็น สุญ สิงคาลวณิช ตามนโยบายรัฐธรรมนูญในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี หลวงบำรุงราชนิคมเป็นบุตรคนเดียวของ นายอู่ กับนางเอียน สิงคาลวณิช เกิดเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๒๖ ที่บ้านสะพานจีน (สะพานตำราญราษฎร์ ในปัจจุบัน) ได้รับการศึกษาขั้นต้นจากโรงเรียนเอกชนในจังหวัดชลบุรี ต่อมาได้ศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง พร้อมกับประกอบธุรกิจการค้าและดูแลผลประโยชน์ของยาย (คุณยายจั่น สืบสงวน)

หลวงบำรุงราชนิคม (สุญ สิงคาลวณิช)